

ISBN: 978-625-7854-45-0

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 362

Araştırma - İnceleme

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Dizi Editörü

Yusuf Genç

Yayıma Hazırlayan

Dilâra Yabul İşleyen

Düzeltili

Rıdvan Tulum

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Ekim 2020
İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No: 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212 612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haremide -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212 412 17 00

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İslam Sanatlarında Estetik

Güzeli Anlamak

MUSTAFA UĞUR KARADENİZ

KETEBE

Mustafa Uğur Karadeniz

1982 yılında Adana'da doğdu. 2005 yılında Çukurova Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Yüksek lisans ve doktorasını Kocaeli Üniversitesi'nde tamamladı. 2019 yılından itibaren Samsun Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Osmanlı şiir ve mimarisi, İslam sanatları estetiği alanlarında çalışmaları olan yazar evli ve üç çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	9
GİRİŞ.....	13
İslam'da Sanat ve Estetik.....	19
İSLAM SANATININ TEMEL KAYNAKLARI.....	31
Kur'an.....	32
Hadis.....	38
Kâbe.....	41
Kelam ve Tasavvuf.....	43
Kelam.....	44
Tasavvuf.....	46
KOZMOLOJİK İDRAK.....	49
Ay Altı ve Ay Üstü Âlem.....	66
İSLAM DÜŞÜNCESİNDE ZAMAN.....	73
İSLAM DÜŞÜNCESİNDE MEKÂN.....	81
İSLAM SANATÇISININ KİMLİĞİ.....	91
İSLAM SANATINA DAİR KAVRAMLAR.....	97
Açıklık-Anlaşılabilirlik.....	98
Aşinalık.....	105
Beka Arzusunun Önüne Geçme.....	114

Fayda-Fonksiyonellik	119
Gayrişahsîlik	123
Hendesî	134
Hüsün ve Cemâl	141
Hüzün	147
İhsan	149
Kozmolojik İdrak	153
Modüler Yapı	160
Sonsuzluk	168
Tabiatla Uyum	170
Tasvirinden Kaçınma (Anikonik)	174
Teksîf	198
Telkinden Kaçınma	200
Tenazur (Simetri)	210
Tenevvü (Çeşitleme)	212
Tenzih	217
Tersten Perspektif	219
Tevazu	236
Tevhid	237
Üsluplaştırma (Stilizasyon)	239
KAYNAKÇA	245

Eşime...

ÖN SÖZ

“Güzeli Anlamak”, varlığı anlamaktır. Varlık, var eden En Güzeli’nin armağanıdır. O’nun ihsanı olarak yine O’ndan bir işarettir. Varlıkta güzellik ise onun kendinden menkul değil, En Güzeli’nin yine varlığa bir tecellisinin sonucudur. Varlık, bütün anlam ve değerini bu tecelliye borçludur. Güzelliği ahlakın bir parçası olarak ele alan İslam düşüncesi, bir anlama faaliyeti olarak doğmuş ve gelişmiştir. Onda anlama çabası, sahip olma hırslarının değil; ait olma bilincinin dışavurumudur. Varlığın somut hâli olan tabiatla İslam düşüncesinin kurduğu ilişkide, bunu görmek mümkündür. Bu ilişki İslam düşüncesinde güzellik algısını doğurmuştur. Buna göre güzellik bir veri olarak zaten mevcuttur, o sonradan icat edilemez ve yaratılamaz. Sanatçıya düşense ister duyular âleminde ister duyularüstü âlemde olsun bir veri olarak var olan güzelliğin izini sürmektir.

Toplumların hayat algısı, dünya görüşü sanatlarıyla mukayyettir. Bir sanat türü ele alınırken öncelikle içinde oluşup geliştiği kültür ve medeniyetin tespiti gerekir. Dolayısıyla İslam coğrafyasında ortaya çıkan sanatın anlaşılması, İslam düşüncesiyle mümkündür. Ancak bu durumda, İslam sanatının